

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2015 m. rugsėjo 8 d.

Metų pradžioje sulėtėjęs, Lietuvos ekonomikos augimas tebėra nedidelis. Prie ekonomikos augimo daugiausia prisideda vidaus paklausa. Gana daug didėja privatus vartojimas. Metų pradžioje, įvedus naują valiutą, privatus vartojimas trumpai sumažėjo ir tuo metu prastino ūkio raidos rezultatus. Dabar, nors vartotojų lūkesčiai šiek tiek blogesni, namų ūkių taupymas nedidėja, taigi, augant pajamoms ir vis mažėjant kainoms, privatus vartojimas kyla.

Itin daug auga ir investicijos. Šiuo metu didėja visų rūšių investicijos – tiek į gamybos priemones, tiek į gyvenamuosius pastatus, tiek į negyvenamuosius pastatus ir statinius. Jau netrumpą laiką užtikrintai didėja investicijos į mašinas ir įrenginius. Palyginti su laikotarpiu prieš ekonomikos krizę, jos pakilo daugiau nei visos kitos. Tai visų pirma sietina su tendencija, kad ūkio atsigavimo laikotarpiu atvirasis ekonomikos sektorius augo daugiau nei visa ekonomika ir, palyginti su laikotarpiu prieš ekonomikos krizę, dabar sukuria maždaug šeštadaliu daugiau pridėtinės vertės, o šalies realusis BVP prieš krizę buvusį lygį viršija tik labai nedaug. Tiesa, investicijas į mašinas ir įrenginius didina ir kiti veiksniai, pavyzdžiui, intensyviai įgyvendinami infrastruktūros projektai.

Kita itin pagausėjusių investicijų rūšis – gyvenamųjų pastatų statyba. Šių investicijų dabar yra maždaug tiek, kiek jų buvo prieš ekonomikos krizę. Tokią investicijų raidą lemia įvairūs veiksniai – pagerėjusi ekonomikos būklė, gausėjančios namų ūkių pajamos, palankios skolinimosi iš bankų sąlygos. Gyvenamųjų pastatų statyba jau netrumpą laiką gana svariai prisideda prie statybos ekonominės veiklos plėtros – pernai ji lėmė maždaug ketvirtadalį, o šiemet maždaug du trečdalius šios veiklos metinio augimo.

Investicijos auga daug daugiau, nei laukta, tačiau tai nesumažina neapibrėžtumo dėl jų plėtros. Neaiškumo tebesama dėl svarbių užsienio prekybos partnerių ekonominės raidos. Gana daug jo yra dėl to, kiek tvarus ir spartus bus ekonomikos atsigavimas Europos šalyse, kur paskutiniu metu vidaus paklauskos kilimas buvo mažesnis, nei laukta. Prekybos partnerių ūkinę raidą nepalankiai gali veikti vis mažesnis ekonomikos augimas besivystančios ekonomikos šalyse, jo perspektyvos jau kurį laiką bloginamos. Prastesnė, nei tikimasi, gali būti ir Rusijos ekonomikos raida, nes pasaulinės žaliavų kainos toliau krinta ir šios šalies ūkio augimo potencialą riboja jau netrumpą laiką smunkančios investicijos. Mažesnė, nei prognozuojama, užsienio prekybos partnerių ekonominė plėtra neigiamai veiktų investicijų, ypač į gamybos priemones, raidą ir Lietuvoje.

Tebesama neapibrėžtumo ir dėl investicijų į gyvenamuosius pastatus. Jų tolesnį augimą gali varžyti tik nedaug didėjantis aktyvumas gyvenamojo būsto rinkoje ir santykinai gausi jau pastatytų naujų gyvenamųjų būstų pasiūla. Mažiau veržli investicijų į gyvenamuosius pastatus raida turėtų poveikį įvairiems ūkio rodikliams, visų pirma statybos ekonominės veiklos aktyvumo, darbo rinkos ir kt.

Prognozuojamu laikotarpiu auganti vidaus paklausa tebebus svarbus ūkio augimo veiksnys. 2015 m. vidaus paklausa augs daugiau, nei numatyta ankstesnėse makroekonominių rodiklių prognozėse. Tai ypač pasakytina apie investicijas. Tačiau grynjojo eksporto indėlis į ūkio plėtrą yra daug prastesnis, nei laukta, todėl šių metų ūkio augimo prognozė sumažinama iki 1,6 procento (anksčiau prognozuota 2,0 proc.). Eksportas šiais metais didės nedaug. Veržlesnės jo raidos tikimasi kitais metais, kai labiau sustiprės importas užsienio šalyse Lietuvos prekybos partnerėse, o jis stiprės pasaulyje esant palankioms finansinėms sąlygoms, mažoms žaliavų kainoms ir gerėjant artimiausio laikotarpio perspektyvoms kai kuriuose pasaulio regionuose, būtent išsivysčiusiose šalyse. Visa tai turėtų prisidėti prie didesnio ūkio aktyvumo Lietuvoje. Prognozuojama, kad 2016 m. Lietuvos ūkio augimas paspartės iki 3,2 procento.

Vartotojų kainos tebekrinta, tačiau gerokai lėčiau nei metų pradžioje, kai jas labai sumažino naftos rinkos tendencijos. Naftos kaina eurais tarptautinėse rinkose tada buvo maždaug perpus, o degalų kainos Lietuvoje – penktadaliu mažesnės nei prieš metus. Nors metų viduryje nafta vis dar buvo atpigusi, tačiau nebe tiek daug – apie trečdaliu per metus. Todėl ir degalų kainų kritys sumažėjo, o bendroji infliacija, nors liko neigiama, priartėjo prie nulio. Vis dėlto artimiausiu metu ji dar neturėtų tapti teigiama, nes vartotojams palankią kainų raidą ir toliau palaikys atpigusi energija ir nedaug kylančios ne energijos kainos. Palyginti su ankstesnėmis prognozėmis, numatoma infliacija net šiek tiek sumažinama, nes naftos ir maisto žaliavų kainos pasaulyje dabar žemesnės, nei tikėtasi. Prognozuojama, kad 2015 m. infliacija sudarys –0,5 procento, o 2016 m. jau bus teigiama, nors ir nedidelė (1,5 proc.), nes energija, lemianti kainų kritimą šiemet, kitąmet nebeturėtų pigti, o kitų kainų augimas turėtų šiek tiek paspartėti.

Numatoma Lietuvos ekonomikos raida 2015–2016 m.

	2015 m. rugsėjo mėn. prognozė ^a			2015 m. birželio mėn. prognozė		
	2014	2015 ^b	2016 ^b	2014	2015 ^b	2016 ^b
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal SVKI	0,2	-0,5	1,5	0,2	-0,3	1,6
BVP defliatorius ^c	0,9	-0,3	1,3	0,9	0,1	1,4
Darbo užmokestis	4,7	4,5	4,9	4,7	4,9	4,9
Importo defliatorius ^c	-3,1	-4,9	1,4	-2,9	-3,8	0,9
Eksporto defliatorius ^c	-2,5	-3,4	1,3	-2,4	-2,5	0,2
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)						
Bendrasis vidaus produktas ^c	3,0	1,6	3,2	3,0	2,0	3,4
Privataus vartojimo išlaidos ^c	5,6	4,0	4,0	4,6	3,4	4,0
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos ^c	1,6	1,8	1,2	1,4	1,3	1,2
Bendrojo pagrindinio kapitalo sudarymas ^c	7,8	5,9	3,3	7,8	3,0	4,0
Prekių ir paslaugų eksportas ^c	3,4	0,7	4,0	3,3	0,1	4,3
Prekių ir paslaugų importas ^c	5,6	3,4	4,2	5,4	1,5	4,5
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	10,7	9,6	9,1	10,7	10,0	9,2
Užimtųjų skaičius ^d (% , pokytis per metus)	2,0	1,3	0,3	2,0	0,6	0,5
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	0,0	-0,9	-1,1	0,0	0,0	-0,7
Einamosios sąskaitos balansas	0,1	-1,9	-2,8	0,2	0,0	-1,8
Einamosios ir kapitalo sąskaitų balansas	2,9	0,8	-0,9	2,9	2,8	0,1

^a Makroekonominių rodiklių prognozės parengtos pagal informaciją, paskelbtą iki 2015 m. rugpjūčio 14 d.

^b Prognozė

^c Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

^d Nacionalinių sąskaitų duomenys; užimtųjų skaičius apibrėžiamas pagal vidaus koncepciją